

Царенко І.О.

аспірант кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності

Науковий керівник – д.е.н., проф. Левченко О.М.

Центральноукраїнський національний технічний університет

м. Кропивницький, Україна

РОЛЬ МОДЕЛІ ПОТРІЙНОЇ СПІРАЛІ У РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНО-ІНТЕГРОВаних СТРУКТУР

В ході глобалізаційних перетворень та посилення інноваційних процесів в усіх сферах економіки ідея моделі потрійної спіралі (Triple Helix) стає вкрай актуальною, особливо її роль посилюється у розвитку інноваційно-інтегрованих структур.

Виникнення ідеї «потрійної спіралі» може бути пов'язано з наступними змінами в науці, економіці та політиці.

По-перше, відбулася зміна «провідної ланки» у взаєминах учасників процесу створення інновацій. Рівень невизначеності в інноваційній сфері завжди був досить високим, включаючи всі елементи «виробничого циклу» знань: витрати, результати, зв'язки із зовнішнім середовищем.

Взаємодія учасників інноваційного процесу здійснюється методом проб і помилок/методом (наукового) тику, контроль все в більшій мірі стає «рефлексивним», тобто включає замкнуті контури негативного зворотного зв'язку між виробниками, споживачами та посередниками.

По-друге, внаслідок зростаючого динамізму систем з'явилася необхідність організації більш ефективних форм взаємодії трьох суб'єктів розвитку (держави, бізнесу, науки) і впровадження нового інструмента побудови цих зв'язків - мереж комунікацій.

Ефективність організаційної мережі будь-якої діяльності полягає в тому, що її результат нелінійно підвищується при зростанні масштабів мережі.

Кожен елемент мережі, чи виробник чи споживач продукції, отримує додатковий ефект від простого збільшення кількості таких елементів. Наявність мереж вимагає перетворення, в умовах інноваційного розвитку, функцій держави, університетів (наукових організацій) і бізнесу.

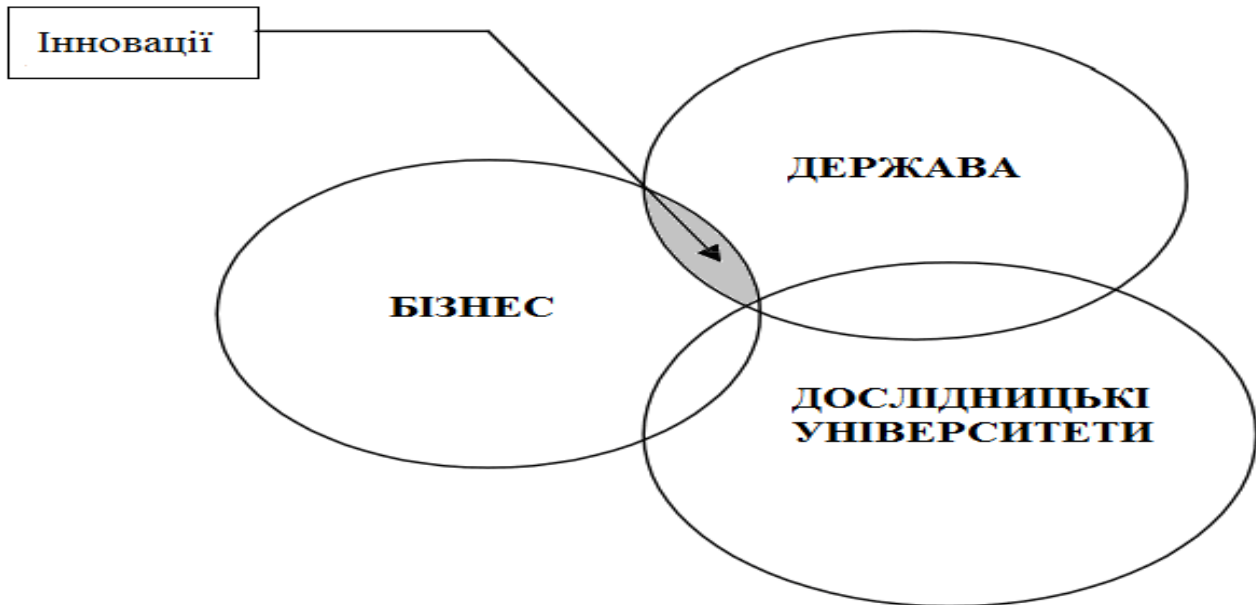
По-третє, на зміну умов інноваційної діяльності впливає глобалізація, яка проявляється по-різному, в тому числі через діяльність транснаціональних корпорацій, наднаціональних організацій та альянсів.

Функції організації та управління інноваційною діяльністю, що раніше виконувалися державою на основі ієрархічних структур, змінюються як за виконавцями, так і механізмами [1].

В той час коли економіка набуває рис економіки знань, головними змінами стають включення науки в сферу виробничих інтересів і стимулів для бізнесу, а також підвищення рівня відповідальності за інноваційний розвиток для держави.

Як можна спостерігати з рис. 1, всі три інституційні сфери - дослідницькі університети, бізнес та держава - мають свої традиційні місії, але починають відігравати нову роль, виконуючи функції інших інституціональних сфер.

Дослідницькі університети займаються освітою та науковими дослідженнями, але також вносять свій внесок у розвиток економіки, що завжди вважалося прерогативою бізнесу шляхом створення нових компаній в університетських інкубаторах. Підтвердженням чого виступають результати попередніх досліджень [4] про роль університетів в розвитку кластеризації економік країн світу, які відображають, що стан кластерного розвитку країни має тісний зв'язок (0,68) з рівнем конкурентоспроможності університетів цієї країни.

Рис. 1. Інноваційна складова в межах моделі потрійної спіралі

Аналогічно, бізнес удосконалює свої освітні структури та частково виконує функції університетів, надаючи освітні послуги.

Традиційна роль держави – встановлення нормативного регулювання, доповнюється іншою – забезпечення фінансування нового бізнесу, починаючи таким чином виконувати функції самого бізнесу.

На відміну від адміністративно-командної моделі, в моделі «потрійної спіралі» держава все менш контролює інші інституціональні сфери, дозволяючи ініціативам виходити від учасників цих інституційних сфер [2, 3]. З іншого боку, держава починає відігравати активнішу роль в просуванні інновацій, аніж це відбувається раніше.

Модель потрійної спіралі показує взаємозв'язок між владою, бізнесом та університетом, які є ключовими елементами інноваційної системи будь-якої країни. Окрім того, дана модель показує включення у взаємодію певних інститутів на кожному етапі створення інноваційного продукту: від генерації знань до виходу на ринок.

Згодом модель потрійної спіралі допрацювали до практичного застосування, в якості технології створення інноваційно-інтегрованих структур, яка стала використовуватися практично у всіх країнах.

Аналіз зарубіжного досвіду ефективних світових інноваційно-інтегрованих структур [2; 3] дозволяє зробити висновок про залежність успіху їх створення і функціонування саме в межах трикутника «державне регулювання та управління – інтелектуальна інфраструктура – виробничий сектор», який собою уособлює модель «потрійної спіралі».

Таким чином, поєднуючи інтереси держави, науки та бізнесу, виникають передумови формування специфічних соціально-економічних відносин, які забезпечують створення сприятливої інфраструктури в регіоні та розвиток інноваційно-інтегрованих структур, що, в результаті, забезпечить підвищення конкурентоспроможності економіки країни [5] в поточному періоді та сталий розвиток в майбутньому.

Література:

1. Rangaa M. Triple Helix Systems: An Analytical Framework for Innovation Policy and Practice in the Knowledge Society / Marina Rangaa and Henry Etzkowitz // Industry and Higher Education. Vol 27, Issue 4, 2013. [Electronic Resources] - Access: https://triplehelix.stanford.edu/images/Triple_Helix_Systems.pdf.
2. Soulie D. Filires de Production et Integration Vertical / D. Soulie. – Annales des Mines, Janvier 1989. – P. 21-28.

3. Toleno J. A. Propjs des Filires Industrielles / J. A. Toleno. – Revue d’Economie Industrielle. – V. 6. – 1978. – №4. – P. 149-158.
4. Levchenko O. M. The Role of Universities in Cluster development of Countries’ Economy / O. M. Levchenko, I. O. Tsarenko // Central European Conference in Finance and Economics (CEFE2017), Technical University of Košice, 2017. – Access mode: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/7169>.
5. Levchenko, O. The impact of cluster development on the countries’ national competitiveness / O. Levchenko, O. Tkachuk, I. Tsarenko // Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences. - 2017. - V(23), Issue 139. – P. 90–93. – Access mode: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/7155>.

Гнибіденко О.М.
асистент

*Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна*

ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ РОЗВИТКУ

Сучасна економічна ситуація в Україні передбачає втілення в програму соціально-економічного розвитку політики інтеграційних процесів. Інтеграція економіки зумовлює перспективний шлях вдосконалення та розширення світових процесів в різних галузях господарства.

Економічна інтеграція являє собою взаємодію економічних систем держав-учасниць з метою усунення дискримінацій між господарськими одиницями та створення якісно нової міжнародної економічної структури більш високого рівня за допомогою злиття економічних систем суб’єктів що інтегруються, де економічна система є сукупністю взаємопов’язаних і відповідним чином упорядкованих елементів економіки, що утворюють певну цілісність, економічну структуру суспільства.

Розвиток інтеграційних процесів передбачає наявність певних передумов. По-перше, країни, що інтегруються, повинні мати близький рівень економічного розвитку. Господарські механізми мають бути сумісними. Як правило, інтеграція є найбільш міцною та ефективною, якщо інтегруються розвинені країни. По-друге, наявність спільного кордону та історично сформованих економічних відносин. Зазвичай об’єднуються країни, що знаходяться на одному континенті у безпосередній географічній близькості, саме цей факт полегшує вирішення транспортних, мовних та інших проблем. По-третє, визрівання в групі країн економічних проблем, вирішення яких вимагає спільних зусиль. Слід підкреслити, що позитивний ефект від інтеграції одних країн стимулює інші країни до підключення до зазначеного процесу [4].

Для України європейська інтеграція – це шлях модернізації економіки, подолання технологічної відсталості, залучення іноземних інвестицій і нових технологій, створення нових робочих місць, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника, вихід на світові ринки, насамперед, ринок ЄС. Як невід’ємна частина Європи Україна орієнтується на діючу в провідних європейських країнах модель соціально-економічного розвитку.

Євроінтеграція – цивілізаційний вибір України, одна з ключових вимог Революції Гідності. У системі зовнішньополітичних пріоритетів України посідає особливе місце.

Політичні переваги інтеграції України у ЄС пов’язані зі створенням надійних механізмів політичної стабільності, демократії та безпеки. Зближення з ЄС є гарантією, а виконання його вимог – інструментом розбудови демократичних інституцій в Україні. Крім того, членство у ЄС відкриває шляхи до колективних структур спільної безпеки Євросоюзу,